■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم

چهارشنبه ۲۸ آبان ۱۳۹۹ | ۲ ربیع‌الثانی ۱۴۴۲ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌ویکم-شماره ۵۸۰۶ | استان تهران و البرز ۲۵۰۰ تومان-دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان | Wednesday-November18,2020

حدیث روز: تحف‌العقول
امام سجاد(ع): خودداری از آزار رساندن، نشانه کمال خرد و مایه آسایش دوگیتی است.

واحه: صائب تبریزی
شکوه بیهوده از ناسازی گردون مکن
این جراحت را به شمشیر زبان افزون مکن

امروز در تاریخ:
عزل امیرکبیر، صدراعظم ناصرالدین شاه در پی بدگویی دشمنان داخلی و خارجی (۱۲۳۰ ش)
آزادی تعدادی از زندانیان سیاسی توسط رژیم شاه برای فرونشاندن اعتراضات مردمی (۱۳۵۷ ش)
زادروز اردشیر کامکار، نوازنده (۱۳۴۱ ش)

اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۱/۵۰ | غروب آفتاب: ۱۶/۵۵
اذان مغرب: ۱۷/۱۵ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۰۶
اذان صبح (فردا): ۵/۱۷ | طلوع خورشید (فردا): ۶/۴۴

وضعیت آب و هوای امروز

تهران	اهواز	اردبیل	اصفهان	بوشهر	بیرجند	خرم‌آباد	ساری
۱۲ / ۵	۲۶ / ۹	۵ / ۱-	۱۳ / ۱-	۲۶ / ۱۶	۱۴ / ۴-	۱۸ / ۰	۱۳ / ۶

حکمت ۲۳: نهج‌البلاغه
کسی که کردارش او را به جایی نرساند، افتخارات خاندانش او را به جایی نخواهد رساند.

خودنویس

هنر زن بودن

حامد عسکری
شاعر و نویسنده

ما توی خانه‌مان یک تراس داریم. مثل هزاران خانه دیگر در تهران. این تراس دال مرکزی ستون من نیست. من برای این تراس یک پنجره ساخته‌ام و به نوعی مثل خیلی از تراس‌های دیگر، جای سیب‌زمینی و پیازها و چیزهایی است که برای خانه لازم است و خیلی ضرورتی ندارد توی چشم باشند. این هم دال مرکزی ستون من نیست. سرت را از پنجره که بیرون می‌کنی نیم‌متر پایین‌تر از پنجره یک هره باریک سنگی دارد نمای ساختمان‌مان که فقط به اندازه نشستن چندتا کبوتر جا دارد. چند روز پیش رفتم توی تراس که از توی جعبه ابزار انبردستی بردارم که رادیاتورها را هواگیری کنم که یک چیز تازه دیدم. یک لوله حدودا نیم‌متری، از همین لوله‌های پلاستیکی معمولی که سرش یک قیف زده‌شده بود؛ یک قیف معمولی صورتی. فکر کردم پسرم توی دنیای جذاب خودش یک چیزی سمبل کرده و برایش کارکردی دارد. یک چیزی مثل دوربین یا شیپور یا چه می‌دانم ووزلا که توی ورزشگاه گوش عالم را کر می‌کند. اشتباه من همین‌جا بود که خروجی آن وسیله اختراع شده را از دهانه قیف دیدم و حال آن‌که دهانه تنگ قیف - قسمتی که به لوله ختم می‌شد - خروجی اختراع بود. همسرم این وسیله ساده را درست کرده‌بود تا با لوله بلندش حساب شده و مرتب برای پرنده‌ها غذا بریزد. امروز صبح که رفتم از توی تراس جوراب‌هایم را که شسته‌بودم، بردارم، چشمم افتاد به همان قیف و لوله و این‌بار بطری دلستری که تویش ارزن بود. براق شدم لوله را برداشتم. نیم‌تنه‌ام را از پنجره بیرون کشیدم. لبه لوله را گذاشتم روی هره پنجره آرام بطری دلستر را خم کردم توی دهانه قیف و مراقب و دقیق ارزن‌ها را روی لبه هره پهن کردم. چند دقیقه بعدش هنگامه‌ای کرده‌بودند کبوترها و صبحانه‌ای می‌خوردند که بیا و ببین... راستی که زن بودن رسالت سنگینی است. تو باید حواست به پرنده‌های اطراف خانه‌ات هم باشد....

گفت‌وگو با محمدرضا رضاییان تهیه‌کننده کتاب‌باز درباره کتابخوانی کودکان

کتاب نخواندن مرگ خاموش است

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

می‌گویند آدم‌ها از بچگی باید مهارت‌های زندگی را یاد بگیرند تا در آینده به انسان‌های موفق تبدیل شوند. می‌گویند بچه‌ها به بزرگ‌ترها نگاه می‌کنند و رفتار و گفتار آنها را تکرار کرده و تبدیل می‌شوند به کپی برابر اصل والدین. خوب یا بدش بستگی دارد به پدر و مادرها که چگونه‌اند. محیط و اطرافیان و دوستان تاثیر بسیار کمی بر آدم‌ها در بزرگسالی خواهند داشت و آدم‌هایی که در کودکی کم یا بد آموخته‌اند، زمانی تغییر اساسی می‌کنند که خودشان متوجه خطاهایشان شوند و تصمیم به تغییر بگیرند. اما این گروه بسیار اندک‌اند. همه اندیشمندان، جامعه‌شناسان و روان‌شناسان بر این باورند که کتاب یکی از بهترین راهنماهای انسان‌هاست چه در بزرگسالی و چه درکودکی. والدین کتابخوان، فرزندان موفق‌تری تربیت می‌کنند و بچه‌هایی که با کتاب دوست می‌شوند حتما راه‌های بهتری برای زندگی انتخاب می‌کنند. مصداق همان شعر قدیمی: من یار مهربانم / دانا و خوش زبانم / گویم سخن فراوان / با آن که بی‌زبانم...

در هفته کتابخوانی با محمدرضا رضائیان، تهیه‌کننده برنامه کتاب‌باز هم صحبت شدم درباره کتاب و کتابخوانی کودکان و چالش‌های آن.

انتشاراتی‌هایی که در حوزه کتاب کودک فعالند، راضی‌ترین گروه در حوزه کتاب‌اند و گویا بازار کتاب کودک داغ است و کتاب و کتابخوانی کودکان دیگر دغدغه نیست.

دغدغه‌هایشان شاید کمتر از دیگر بخش‌های نشر باشد و کتاب‌هایشان خوب بفروشد اما تا وقتی امکان کتابخوانی برای همه بچه‌های سرزمین‌مان مهیا نباشد، کتاب همچنان دغدغه است. علاوه بر خانواده‌ها باید نظام آموزشی هم این بخش را تقویت کند و کتابخوانی به یکی از پایه‌های نظام آموزشی و مدارس تبدیل شود. هر چند الان در دوره کرونا همه تمرکز آموزش و پرورش این است که بچه‌ها بتوانند درسشان را بخوانند. اما فارغ از بحث کرونا و شرایطی که پیش آورده مدارس موفق، پرسنلی دارند که کارشان این است توجه بچه‌ها را به کتاب خواندن جلب کنند. حتی برخی مدارس کلاس‌های کتابخوانی دایر می‌کنند و برخی کتابخانه‌های پر رونق و معلمان پرورشی فعالی دارند که روی کتابخوانی متمرکزند. به‌نظرم آموزش در کنار پرورش معنا پیدا می‌کند، اما در بسیاری از مدارس ما پرورش کمرنگ است و باید به آن توجه شود. الان آموزش و پرورش ما بیشتر نظام آموزشی است و نظام پرورشی چندان در آن پررنگ نیست. نظام پرورشی است که محتوای کتاب‌ها را بررسی کرده و کم و کاست‌های آنها را گوشزد می‌کند و مهارت‌آموزی از طریق کتاب‌ها را در دستور کار قرار می‌دهد و آن را پیگیری می‌کند.

خانواده‌های کم‌بضاعت معمولا آن‌قدر درگیر معیشت روزمره هستند که کمتر فرصت می‌کنند برای بچه‌ها کتاب بخرند یا آنها را تشویق به کتاب خواندن کنند، برای بچه‌های این قشر چه باید کرد؟

برای این خانواده‌ها سیرکردن شکم خانواده در اولویت است و اگر بتوانند همین کار را انجام دهند باید به آنها دست مریزاد گفت. فقط امیدواریم پدر و مادر چنین خانواده‌هایی کتابخوانی جزو دغدغه‌هایشان باشد و فرزندان خود را تشویق کنند به کتابخانه‌های مساجد و فرهنگسراها بروند و از کتابخانه آنجا استفاده کنند. خیران زیادی هستند که مدرسه می‌سازند و نسبت به پوشاک، تغذیه و نوشت‌افزار بچه‌های نیازمند حساس هستند. به نظرم باید این دغدغه در خیران شکل بگیرد که کتابخانه مدارس و رونق بخشیدن به آنها مثل پوشاک و غذا مهم است. کتاب نخواندن، مرگ خاموش است و این را همه دلسوزان جامعه متوجه شوند. فرهنگ‌سازی برای مطالعه و کتابخوانی عزمی ملی است و یک نهاد یا یک گروه نمی‌توانند از پس آن برآیند. همان‌گونه که در دوره کرونا همه دست به دست هم داده‌اند و با برنامه‌ریزی تلاش می‌کنند مردم کمتری آلوده این ویروس شوند. برای کتابخوانی و مطالعه هم، همه باید عزم را جزم کنند که مردم علاقه‌مند به مطالعه شوند و بدانند کتابخوانی می‌تواند کیفیت زندگی را بالا ببرد و راه‌های جدیدی برای زندگی بهتر در اختیار آنها بگذارد.

اول باید کتابخوانی و مطالعه را برای مردم جذاب کرد، باید در آنها علاقه‌مندی به وجود آورد و این‌که بدانند با خواندن کتاب می‌توانند مهارت‌های جدیدی یاد بگیرند و راه‌های تازه‌ای برای زندگی بهتر پیدا کنند. بچه‌های خانواده‌های کم‌بضاعت اگر به کتاب علاقه‌مند شوند و کتاب‌های خوب در دسترس آنها قرار بگیرد، توانمند می‌شوند و حتما تصمیم می‌گیرند مسیر زندگی خود را جوری برنامه‌ریزی کنند که دیگر فقر و نداری را تجربه نکنند و با انتخاب‌هایشان زندگی دیگرگونه‌ای برای خودشان رقم بزنند. آنها می‌توانند کتاب‌هایی بخوانند که راه‌های رشد اقتصادی را به آنها بیاموزد که نه تنها خودشان را از تنگدستی نجات دهند، بلکه آنها بتوانند خانواده خود را هم ترمیم کرده و گشایش‌های مالی برایشان فراهم کنند.

کتاب چگونه می‌تواند این همه تغییر ایجاد کند؟

اول این را بگویم که برای همه آدم‌ها نمی‌توان یک نسخه پیچید. هر آدمی مختصات خودش را دارد و بر اساس آنها باید مسیر زندگی‌اش را ترسیم کند. اما یک چیز در همه انسان‌ها مشترک است و آن انتخاب‌هایشان است. اگر یاد بگیریم درست انتخاب کنیم، موفق هم خواهیم بود. انسان ۳۲ هوش مختلف دارد که در پنج‌تای آنها می‌تواند به نبوغ برسد؛ از هوش ریاضی تا حفظی تا حرکتی و هیجانی و... برای همه اینها می‌توان مهارت‌ها را در کتاب‌های مختلف پیدا کرد و یاد گرفت که چگونه در آنها به نبوغ برسد. برخی ناشران کتاب‌های تالیفی و ترجمه خیلی‌خوبی در این زمینه دارند، فقط باید یک راهنما باشد که والدین و کودکان و نوجوانان را به سمت خواندن این کتاب‌ها راهنمایی کند. طبق آمار، پدر و مادرها اشتیاق زیادی پیدا کرده‌اند که برای فرزندانشان کتاب بخرند. به نظرم الان باید از این علاقه‌مندی و استقبال استفاده کرد و آنها را راهنمایی کرد که در هر مقطعی از زندگی فرزندانشان چه کتاب‌هایی برای آنها بخوانند یا بچه‌ها و نوجوانان را تشویق به مطالعه آن کتاب‌ها بکنند. هدفمندسازی در مطالعه به اندازه خود کتابخوانی مهم است. یادگیری مهارت‌های فردی و نوع ارتباط برقرار کردن با دیگران برای این‌که به ورطه تنهایی‌های هولناک نیفتیم، یکی از مهارت‌های ارتباطی است که از طریق کتاب می‌توان آنها را یاد گرفت. پدر و مادرها به نظرم باید این کتاب‌ها را برای فرزندان خود تهیه کنند تا ما در آینده با چالش انسان‌های منزوی که توانایی برقراری ارتباط با دیگران را ندارند مواجه نشویم. قبلا کتاب‌ها بیشتر داستان و رمان بود اما الان کتاب‌های مهارت‌آموزی زیاد شده‌اند که همه گروه‌های سنی را در برمی‌گیرند و نباید از آنها غافل شد.

دنیا به سمت توسعه اینترنت پیش می‌رود و هرروز ما بیشتر در این دنیا غوطه‌ور می‌شویم، به‌خصوص کودکان که بچه‌های اینترنت هستند. آیا این موضوع می‌تواند آنها را از کتابخوانی و مطالعه دور کند؟

به نظرم اینترنت بد نیست با این توضیح که افراط و تفریط در هر چیزی می‌تواند آسیب‌زا باشد. در دوره‌ای که فناوری روز به روز پیشرفت می‌کند و بیشتر دنیای نه چندان دور در دست هوش مصنوعی خواهدبود، منع کردن و دور نگه‌داشتن بچه‌ها از اینترنت کار درستی نیست. آموزش درباره چگونگی استفاده از اینترنت هم مهارتی است که باید همه به شکل فراگیر بیاموزند. این مهارت نامش سوادرسانه‌ای است که در کشور ما متاسفانه روی آن زیاد کار نشده‌است. بیشتر مردم به اینترنت و زیرشاخه‌های آن دسترسی دارند بدون این‌که سواد استفاده از آن را یاد گرفته‌باشند. اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و بازی‌های رایانه‌ای و... به ما آسیب نمی‌زند اگر سواد استفاده از آن را داشته‌باشیم. به موازات این‌که به بچه‌ها سواد خواندن و نوشتن یاد می‌دهیم، باید سواد رسانه‌ای را هم به آنها بیاموزیم تا از کودکی یاد بگیرند در دنیای اینترنت چگونه رفتار کنند.

کافه میرداماد

مقطع حساس کنونی

آیا مرد دوم واقعا خوبش شد یا همین‌طوری یک چیزی گفت؟

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در زمان‌های قدیم در یکی از شهرهای نواحی مرکزی نرسیده به مناطق شرقی، مردی که در خیابان راه می‌رفت به مرد دیگری که روی نیمکتی نشسته بود، رسید. مرد اول که ساعت نداشت و تلفن همراهش نیز خاموش شده‌بود، از مرد دوم پرسید: ببخشید، ساعت چند است؟ مرد دوم گفت: ساعت؟ همه‌جور داریم، گران داریم، ارزان داریم، بستگی به برند و مدلش دارد. مرد اول گفت: گویا متوجه منظور من نشدید، منظورم این بود که ساعت چیست؟ مرد دوم گفت: وسیله‌ای است که زمان را نشان می‌دهد و در انواع مختلف مچی و دیواری و رومیزی و عقربه‌ای و دیجیتال در بازار موجود است.

مرد اول گفت: گویا من نمی‌توانم منظور خود را برسانم. الان ساعت شما چند است؟ مرد دوم گفت: الانش را نمی‌دانم، اما من وقتی خریدم، با دلار ۳۰۰۰ تومانی، ۹۰۰ هزار تومان بود.

مرد اول گفت: ای بابا، یا من نمی‌توانم منظور خود را به‌درستی بیان کنم، یا شما متوجه نمی‌شوید. سؤال من این است که تا ظهر چقدر داریم؟ مرد دوم گفت: من الان دویست سیصدهزار تومان دارم و تا ظهر هم همین را دارم، شما خودتان چقدر دارید؟ مرد اول گفت: ای بابا. من می‌خواهم بدانم الان چه زمانی است؟

مرد دوم گفت: آغاز قرن بیست‌ویکم میلادی و پایان قرن چهاردهم هجری شمسی است. مرد اول که هم عصبانی شده‌بود و هم خنده‌اش گرفته‌بود، از مرد دوم پرسید: بیکاری، علافی چیزی هستی؟ مرد دوم گفت: بلی. حوصله‌ام سررفته، فاصله‌گذاری اجتماعی اعصابم را خرد کرده، همه‌چیز هم گران شده. مسخره‌بازی دربیاورم بهتر است یا پرخاشگری بکنم؟ وی سپس افزود: ساعت ۱۱و۲۰ دقیقه است. حالا خوبت شد؟ مرد اول گفت: بلی و از مرد دوم دور شد.

مرور و عبور با جام جم ۲۰ سال قبل

تیم ملی مربی ندارد

ترکیب نهایی بازیکنان تیم ملی فوتبال ایران مشخص شد. این در حالی است که معلوم نیست سرمربیگری این تیم را چه کسی به عهده خواهدگرفت. به‌گفته مسؤولان فدراسیون تا معرفی سرمربی جدید، براگا در بازی‌های مقدماتی جام جهانی ۲۰۰۲ مربیگری این تیم را به عهده خواهدگرفت. پرویز برومند، داوود فنایی، ابراهیم میرزاپور، داوود سیدعباسی، سهراب بختیاری‌زاده، مهدی هاشمی‌نسب، ستار همدانی، علی دایی، کریم باقری و فرهاد مجیدی برخی از بازیکنان تیم ملی هستند. (صفحه یک)

تمجید رهبر انقلاب از جوانان ایرانی

آیت‌ا... خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب در چهارمین روز سفر به استان مرکزی با حضور در شهر تفرش با مردم این شهر دیدار کردند. ایشان در جمع مردم این شهر فرمودند: نسل جوان کشور یکی از پاک‌ترین و سالم‌ترین نسل‌های جوان در سراسر دنیاست. من به آینده این نسل بسیار امیدوارم و این نسل به فضل پروردگار با همت و آگاهی خود کشور را به سوی آینده درخشان و سربلندی رهنمون خواهدکرد. آیت‌ا... خامنه‌ای با اشاره به پندارهای غلط و افراط و تفریط‌ها درباره مسأله جوانان افزودند: برخی افراد این‌گونه در قضاوت‌های غیرواقع‌بینانه تصور می‌کنند که نسل جوان از دین و ارزش‌های معنوی رویگردان شده و عده‌ای دیگر با تلقی غلط از دین به عنوان عنصر محدودکننده، ادعای نگرانی از محدودیت‌ها برای جوانان می‌کنند؛ در حالی که قضاوت صحیح و حقیقی این است که نسل جوان به دین و ارزش‌های دینی بیش از هرزمان دیگر دلبسته و علاقه‌مند است. (صفحات یک و دو)

گفت‌وگو با محمود احمدی‌نژاد، استاد دانشگاه علم و صنعت

به نظر شما طرح بحث خودی و غیرخودی در جامعه چیست؟ یک مرزبندی اساسی است که مبنایی منطقی داشته و با حیات اجتماعی انسان‌ها ارتباط دارد. خصوصا در جوامعی که هدفمند و مکتبی زندگی می‌کنند و دارای دشمنان جدی هستند، این مرزبندی جدی‌تر و ضروری‌تر است...

برخی می‌گویند اگر بحث خودی و غیرخودی مطرح شود برخی دایره ملت و ایرانی بودن خارج می‌شوند، سوال این است آیا این بحث را در مفاهیم اجتماعی نیز می‌توانیم به کار ببریم؟ هر کس با هر اعتقاد و مبانی فکری می‌تواند در جامعه زندگی کند و در چارچوب قوانین از حقوق اجتماعی عمومی برخوردار شود؛ اما در توزیع مواضع و تصمیم‌گیری و هدایت کشور نمی‌توان از حوزه خودی‌ها خارج شد؛ چراکه در غیر این صورت مفهومی به‌نام حکومت یا حکومت جمهوری اسلامی باقی نمی‌ماند. **به نظر شما جریانات سیاسی و حکومتی چطور باید با این جریان‌ها برخورد کنند تا از نفوذ و تحرک جلوگیری شود؟** دستگاه‌های سیاسی و اطلاعاتی کشور باید هوشیار باشند و در دام جبهه‌بندی‌ها و مرزبندی‌های ساخته دشمن قرار نگیرند. در انقلاب یک جناح بیشتر وجود ندارد و آن جناح انقلاب است و خارج از آن غیرخودی است و این به معنای عدم پذیرش سلایق مختلف نیست. اختلاف سلیقه نباید باعث شود برخی در کنار دشمنان ملت ایران قرار گیرند. (صفحه ۹)

گفت‌وگوی بوق اشغال با گل آقا

دندان عقلتان را چه وقت کشیدید؟ وقتی که بقیه دندان‌هایم را کشیده‌بودم.
آخرین بار کی به باغ وحش رفتید؟ همین نیم‌ساعت قبل.
چه دیدید؟ رانندگی همراه با ویراژ در بزرگراه.
تا به حال چاقویی دیده‌اید که دسته خودش را بریده باشد؟ بله! نزد مقامات و مسؤولان.
زشت‌ترین غلط نگارشی؟ می‌رویم که داشته‌باشیم.
چند نمونه از صادرات غیرنفتی مرغوب؟ کشک، پشم و غیره.
یک موسیقی مفید و سازنده؟ باباکرم.
یک روش برای ثروتمندشدن از راه درست؟ راه درست یا راه «راست»؟
بیشترین مبلغ پولی که تاکنون شمرده‌اید؟ بقیه هزارتومانی که بعد از خرید یک‌پاکت شیر به من برگرداندند.
زرشک، شما را یاد چه می‌اندازد؟ یاد وعده مسؤولان.
چرا آبدارخانه را برای نوشتن انتخاب کردید؟ چون در آنجا سماور است و از سماور بخار برمی‌خیزد. (صفحه ۵)

جورج بوش؛ رئیس جمهور شد

براساس آخرین اخبار رسیده از شهر تالاهاسی، یکی از دادگاه‌های شهر فلوریدا اعلام کرد نتایج بازشماری مجدد دستی آرا در این شهر، از هیچ اعتبار رسمی برخوردار نخواهد بود.
گزارش‌ها حاکی است با اعلام بازشماری انتخابات فلوریدا، جورج بوش خود را در آستانه ورود به کاخ سفید می‌بیند. از سوی دیگر فرانس پرس گزارش داد دیک چینی، نامزد سمت معاونت جورج بوش دیروز در مصاحبه‌ای اعلام کرد بوش قصد دارد پس از مشخص شدن برتری‌اش در انتخابات فلوریدا پیروزی خود را اعلام کند. (صفحه ۱۳)